

Etyka wydawnicza serii Monografie i Rozprawy Naukowe

Etyka publikacyjna w IUNG-PIB ma na celu przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom w całym procesie wydawniczym i obejmuje wszystkich uczestników: autorów, recenzentów i redaktorów. Jako fundament etyki publikacyjnej przyjęto zasady Komitetu ds. Etyki Publikacyjnej COPE (w zakładce Diagramy COPE) oraz rekomendacje Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) i Polskiej Akademii Nauk.

Kryteria przyjmowania tekstów do publikacji

Redaktor naczelny serii Monografie i Rozprawy Naukowe (MiRN) decyduje, które teksty zostaną opublikowane. Przy podejmowaniu decyzji o publikacji bierze pod uwagę opinie recenzentów dotyczące wartości naukowej pracy, oryginalności ujęcia problemu, przejrzystości wywodu.

Zasada poufności

Redakcja MiRN nie ujawnia osobom nieupoważnionym żadnych informacji na temat zgłaszanych do publikacji prac. Osobami upoważnionymi do posiadania tych informacji w adekwatnym do funkcji zakresie są: autor, wyznaczeni recenzenci, redaktorzy oraz inne osoby uczestniczące w procesie wydawniczym.

Zasada fair play

Rasa, płeć, wyznanie, pochodzenie, obywatelstwo czy przekonania polityczne autorów w żaden sposób nie wpływają na ocenę tekstów. Bierze się pod uwagę kryteria merytoryczne.

Zasada „ghostwriting”/„guest authorship”.

- z „**ghostwriting**” mamy do czynienia wówczas, gdy ktoś wniósł istotny wkład w powstanie publikacji, bez ujawnienia swojego udziału jako jeden z autorów lub bez wymienienia jego roli w podziękowaniach zamieszczonych w publikacji (np. pisanie dzieła dla zleceniodawcy, który podpisuje je swoim nazwiskiem po uiszczeniu opłaty właściwemu autorowi publikacji).
- z „**guest authorship**” („**honorary authorship**”) mamy do czynienia wówczas, gdy udział autora jest znikomy lub w ogóle nie miał miejsca, a pomimo to został uwzględniony jako autor/współautor publikacji.

Aby przeciwdziałać przypadkom „**ghostwriting**”, „**guest authorship**” wydawnictwo:

- wymaga ujawnienia wkładu poszczególnych autorów w powstanie publikacji (z podaniem ich afiliacji oraz udziału w poszczególnych etapach jej tworzenia, tj. informacji, kto jest autorem koncepcji, metodyki, interpretacji i opisu wyników itp. wykorzystywanych przy przygotowaniu publikacji), przy czym główną odpowiedzialność ponosi autor zgłaszający pracę naukową.
- rejestruje wszelkie wykryte przypadki „**ghostwriting**”, „**guest authorship**” i powiadamia o nich odpowiednie podmioty (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).

- wymaga informacji o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji naukowo-badawczych, stowarzyszeń i innych podmiotów („*financial disclosure*”).

Zasady dotyczące korzystania ze sztucznej inteligencji

Żadna część pracy autora nie powinna być pisana przez sztuczną inteligencję. Jednakże dopuszcza się użycie AI/LLM podczas tworzenia treści pracy pod warunkiem nadrzędnej roli i odpowiedzialności autorów. Autorzy w takich przypadkach są zobowiązani do poinformowania o wykorzystaniu sztucznej inteligencji i określenia, w jakim zakresie została użyta.

Zasady obowiązujące autorów

- Dyrektor IUNG-PIB lub osoba przez niego upoważniona podpisuje umowę z autorami niepozostającymi w stosunku pracy z IUNG-PIB o przeniesienie praw autorskich przed wysłaniem pracy do recenzji. Umowa podlega wypowiedzeniu w przypadku dwóch negatywnych recenzji. Powyższe czynności mogą być dokonane w formie elektronicznej.
- Autorzy są zobowiązani do współpracy z redakcją w ramach procesu wydawniczego.
- Autorzy są zobowiązani do zachowania standardów rzetelności naukowej oraz przestrzegania zasad etyki wydawniczej.
- Autorzy mogą zgłaszać do publikacji wyłącznie prace nieopublikowane oraz niezgłoszone do publikacji w innych wydawnictwach.
- Autorzy mogą zgłaszać do publikacji oryginalne prace badawcze oraz prace przeglądowe. Autorzy zobowiązani są do rzetelnego opisu wykonanych prac badawczych oraz obiektywnej interpretacji wyników, a także do jednoznacznego sposobu oznaczania źródła przedstawianych informacji.
- Wszyscy autorzy, którzy brali udział w opracowaniu tekstu, muszą znaleźć się w zespole autorów lub podziękowaniach dołączonych do pracy. Wszelkie zmiany w zespole autorskim po przesłaniu artykułu do czasopisma muszą być zaakceptowane przez wszystkich autorów.
- Autorzy przestrzegają terminów wymaganych przez redakcję i informują sekretarza redakcji w przypadku problemów z ich dotrzymaniem.
- Autorzy są zobowiązani podać informację o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji naukowo-badawczych, stowarzyszeń i innych podmiotów.
- Autorzy są zobowiązani do informowania redakcji o istotnych błędach w ich artykułach stwierdzonych po publikacji.
- Autor zobowiązany jest do wyczerpującego ustosunkowania się do wszelkich merytorycznych zastrzeżeń i uwag recenzenta. Jeśli autor nie zgadza się z recenzentem, musi dokładnie uzasadnić swoje stanowisko. Forma odpowiedzi na recenzje i poprawki do tekstu jest dowolna. Musi jednak zawierać szczegółowe informacje o tym, które uwagi zostały pominięte i dlaczego, a także co zostało zmodyfikowane, gdzie i w jaki sposób.

Recenzja

- Wyboru recenzentów dokonuje redaktor naczelny.
- Recenzje z reguły wykonywane są w trybie dwustronnie ślepej recenzji (ang. *double-blind*), czyli redakcja nie ujawnia nazwisk autorów recenzentom, a nazwisk recenzentów autorom.

- Każda praca jest oceniana przez co najmniej dwóch recenzentów spoza instytucji zgłaszającej. Na recenzentów wybierani są specjaliści w danej dziedzinie, których kwalifikacje potwierdzają publikacje i udział w projektach naukowych. Ich opinie mają na celu wsparcie procesu decyzyjnego i pomoc autorom w doskonaleniu ich pracy.
- Jeśli jedna z recenzji jest negatywna, redaktor naukowy wybiera kolejnego recenzenta. Jeśli dwie recenzje są negatywne, praca zostaje odrzucona.

Zasady obowiązujące recenzentów

- Wyrażenie zgody na wykonanie recenzji jest równoznaczne z akceptacją zasad etycznych serii Monografie i Rozprawy Naukowe.
- Opinia musi być bezstronna, obiektywna, sprawiedliwa, przejrzysta i poufna, więc:
 - ✓ Recenzenci są zobowiązani do poinformowania redakcji o ewentualnym konflikcie interesów lub wiedzy na temat tożsamości autora.
 - ✓ Recenzenci nie mogą uzależniać oceny pracy od przesłanek pozamerytorycznych (np. brak cytowania pracy recenzenta, miejsca badań, przewidywanego pochodzenia, płci autora itp.).
 - ✓ Recenzenci oceniają zawartość merytoryczną i wartość pracy. Niedopuszczalne są uwagi krytyczne dotyczące autora osobiście, np. jego kwalifikacji lub wykształcenia.
 - ✓ Oczekuje się, że recenzenci dokładnie sprawdzą pracę pod kątem prawidłowego podawania źródeł informacji oraz poinformują redakcję w przypadku podejrzenia plagiatu.
 - ✓ Recenzja musi mieć formę pisemną i kończyć się jednoznacznym wnioskiem o dopuszczeniu pracy do publikacji, jej poprawie lub odrzuceniu.
 - ✓ Recenzenci zobowiązani są do terminowego przedłożenia swojej recenzji manuskryptu redakcji. W przypadku zaistnienia okoliczności, które to uniemożliwiają, oczekuje się, że niezwłocznie powiadomią o tym sekretarza redakcji.
 - ✓ Recenzenci nie mogą wykorzystywać danych z ocenianej pracy przed publikacją bez zgody autorów, chyba że zostanie ona uzyskana w formie pisemnej za pośrednictwem redakcji. Ponadto recenzenci nie mają prawa udostępniać pracy i danych z nią związanych osobom trzecim. Oba te zastrzeżenia mają zastosowanie również w przypadku, gdy recenzent odstąpi od oceny pracy po jej otrzymaniu.
- Recenzja może zostać przesłana do redakcji pocztą elektroniczną lub pocztą tradycyjną na adres sekretarza redakcji.
- W przypadku udowodnionego umyślnego naruszenia zasad etycznych przez recenzenta, na przykład przywłaszczenia danych z recenzowanej pracy, instytucja zatrudniająca recenzenta jest powiadamiana o incydencie.

Zasady dla redaktorów

- Obiektywizm – na decyzje redaktorów nie mają wpływu względy inne niż merytoryczne. Redaktor jest zobowiązany do ujawnienia potencjalnego konfliktu interesów przed przyjęciem przydzielonego artykułu do redakcji.

- Poufność – redakcja nie może ujawniać ani wykorzystywać poufnych danych dotyczących autorów, recenzentów, artykułów i recenzji, do których dostęp uzyskano w związku z pełnieniem obowiązków redakcyjnych.
- Terminowość – redakcja jest zobowiązana do terminowego wykonywania zadań zleconych w cyklu redakcyjnym oraz zapobiegania konsekwencjom opóźnień.
- Zapewnienie przestrzegania zasad etycznych w całym cyklu redakcyjnym i w odniesieniu do wszystkich uczestników.

W przypadku udowodnionego umyślnego istotnego naruszenia zasad etycznych przez redaktora, zostaje on skreślony z listy współpracowników czasopisma. Przykładami niewłaściwych, nieetycznych praktyk redaktora mogą być: ujawnienie poufnych danych redakcyjnych oraz przywłaszczenie danych autorów.

Proces wydawniczy

- Autorzy dostarczają redaktorowi naczelnemu tekst w formie pliku MS Word lub innym kompatybilnym edytorze tekstów.

Praca powinna mieć określony układ:

- ✓ w przypadku oryginalnych prac badawczych: Spis treści; Wstęp; Metodyka; Omówienie wyników i dyskusja; Wnioski lub Podsumowanie; Literatura; Streszczenie (ok. 1-2 stron) wraz ze słowami kluczowymi – w języku polskim; Streszczenie wraz z tytułem i słowami kluczowymi – w języku angielskim;
- ✓ w przypadku prac przeglądowych: Spis treści; Wstęp; Tytuły rozdziałów wynikające z omawianej problematyki; Podsumowanie; Literatura; Streszczenie wraz ze słowami kluczowymi – w języku polskim; Streszczenie wraz z tytułem i słowami kluczowymi – w języku angielskim.
- Po wstępnej ocenie przez redaktora naczelnego, czy tekst spełnia wymogi serii Monografie i Rozprawy Naukowe, jest on sprawdzany przy użyciu systemu antyplagiatowego.
- Redaktor naczelny podejmuje decyzję o wysłaniu pracy do recenzji i ustala recenzentów.
- Autorzy otrzymują recenzje do wglądu, odpowiadają na nie w sposób wyczerpujący i swoje odpowiedzi wraz z poprawioną pracą składają do redaktora naczelnego.
- Po przyjęciu pracy do serii Monografie i Rozprawy Naukowe, tekst otrzymuje redaktor techniczny, który dokonuje minimum dwukrotnej korekty oraz składu publikacji zgodnie z wytycznymi serii wydawniczej.
- Autorzy otrzymują tekst z korektą i wstępnym składem, dokonują korekty autorskiej treści i składu.
- Po uzyskaniu ostatecznej akceptacji autora i redaktora naczelnego, monografia jest publikowana w formacie PDF na stronach IUNG-PIB w ograniczonym bądź pełnym zakresie, w zależności od źródła finansowania.